

EDUSKUNNAN VASTAUS 356/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta (HE 268/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 37/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain (169/2007) 5 ja 15 § sekä *lisätään* lakiin uusi 5 a ja 5 b § seuraavasti:

5 §

Kunnan ja yhteistoiminta-alueen muodostaminen

Kunnan tulee muodostua työssäkäyntialueesta tai muusta sellaisesta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta.

Kuntien yhteistoiminnan vahvistamiseksi kunnat voivat perustaa toiminnallisesta kokonaisuudesta muodostuvan 3—5 momentissa tarkoitettua yhteistoiminta-alueen. Kunnat voivat sopia, että yhteistoiminta-alueen tehtävät annetaan kuntalain (365/1995) 76 §:n 2 momentin mukaisesti alueen yhden kunnan hoidettaviksi, jolloin tehtävien hoitamista varten perustetaan kuntalain 77 §:ssä tarkoitettu alueen kuntien

yhteinen toimielin, tai että yhteistoiminta-alueen tehtävät hoitaa kuntayhtymä.

Kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka huolehtii perusterveydenhuollosta ja sosiaalihuollosta, on oltava vähintään noin 20 000 asukasta. Yhteistoiminta-alueelle voidaan antaa myös muita tehtäviä.

Sen estämättä, mitä edellä 3 momentissa säädetään, yhteistoiminta-alueeseen kuuluva kunta voi huolehtia lasten päivähoidosta annetussa laissa (36/1973) sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa (1128/1996) tarkoitetuista tehtävistä.

Kunnan tai yhteistoiminta-alueen, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukainen ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupa, asukasmäärän on oltava vähintään noin 50 000.

Kunnan ja yhteistoiminta-alueen muodostamiselle 3 ja 5 momentissa väestöpohjalle säädettyistä vaatimuksista voidaan poiketa, jos:

1) toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ei saaristoisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi ole 1 ja 2 momentissa säädetyllä tavalla mahdollista;

2) se on tarpeen suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi;

3) se on tarpeen saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevien oikeuksien turvaamiseksi; tai

4) valtioneuvosto myöntää kunnille oikeuden poiketa 3 momentissa säädetystä väestöpohjavaatimuksesta, koska toiminnallisen kokonaisuuden muodostavan kunnan tai yhteistoiminta-alueen perustamiseksi on alueelliset olosuhteet huomioon ottaen tehty kunnissa riittävät päätökset.

Kunnan tai yhteistoiminta-alueen väestöpohjan tulee olla 3 momentin mukainen viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2013.

5 a §

Valtioneuvoston toimivalta velvoittaa kunnat yhteistoimintaan

Jos kunta ei täytä 5 §:n 3 momentissa säädettyjä väestöpohjavaatimuksia joko itse tai kuulumalla yhteistoiminta-alueeseen, valtioneuvosto voi päättää, että kunta liitetään jo perustettuun yhteistoiminta-alueeseen tai että kunta muodostaa muiden kuntien kanssa kokonaan uuden yhteistoiminta-alueen. Jos perustetulle yhteistoiminta-alueelle ei ole annettu 5 §:n 3 momentissa säädettyjä tehtäviä, valtioneuvosto voi kuntien puolesta päättää, että mainitut tehtävät siirtyvät yhteistoiminta-alueelle.

Valtioneuvosto voi päättää:

1) yhteistoiminta-alueeseen kuuluvista kunnista;

2) yhteistoiminta-alueen oikeudellisesta muodosta 5 §:n 2 momentin mukaisesti;

3) yhteistoiminta-alueen päätöksenteosta vastaavista toimielimistä ja niiden kokoonpanosta sekä äänivallan jakautumisesta niissä;

4) kuntayhtymän perussopimukseen tai muuhun yhteistoiminta-alueen perustamista koskevaan sopimukseen otettavista asioista;

5) yhteistoiminta-alueelle siirrettävistä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä 5 §:n 3 ja 4 momentin mukaisesti sekä tehtävien siirron ajankohdasta;

6) tavasta, jolla kunnat ovat velvollisia rahoittamaan yhteistoiminta-alueelle siirretyt palvelut;

7) henkilöstön mahdollisesta siirtymisestä yhteistoiminta-alueen palvelukseen; sekä

8) muista mahdollisista yhteistoiminta-alueen perustamiseksi välttämättömistä asioista.

Jos alueella ei saavuteta toiminnallista kokonaisuutta alueelliset olosuhteet huomioon ottaen muutoin, valtioneuvosto voi velvoittaessaan kunnat yhteistoimintaan päättää, että yhteistoiminta-alueeseen kuuluu myös 5 §:n 6 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kunta sekä kunta, joka täyttää 5 §:n 3 momentissa tarkoitettun väestöpohjavelvoitteen.

Tässä pykälässä tarkoitettu valtioneuvoston päätös on voimassa siihen saakka, kunnes kunnat yhteistoimintavelvoitteet täyttävällä tavalla toisin päättävät.

5 b §

Menettely velvoitettaessa kunnat yhteistoimintaan

Valtioneuvosto voi käynnistää 5 a §:ssä säädetyn menettelyn, jos kunta ei elokuun 2011 loppuun mennessä ole tehnyt sitovaa päätöstä 5 §:n 3 momentissa palveluiden järjestämiselle säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi. Valtioneuvoston tulee tehdä 5 a §:ssä tarkoitettu päätös kesäkuun 2012 loppuun mennessä. Päätös tehdään valtiovarainministeriön esittelystä, ja se valmistellaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Valtioneuvoston tulee ennen 5 a §:ssä säädetyn päätöksen tekemistä kuulla aikaisemmin perustettuun yhteistoiminta-alueeseen kuuluvia ja siihen liitettäviä kuntia sekä valtioneuvoston päätöksellä perustettavaan uuteen yhteistoiminta-alueeseen liitettäviä kuntia.

Jos valtioneuvosto päättää liittää kunnan aikaisemmin perustettuun yhteistoiminta-alueeseen, liitettävään kuntaan sovelletaan 5 a §:n 2 momentin 2—8 kohdassa tarkoitetuissa asioissa, mitä yhteistoiminta-aluetta koskevassa yhteistoimintasopimuksessa on siihen kuuluvien kuntien kesken sovittu.

Kuntien tai yhteistoiminta-alueen tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 5 §:ssä palveluiden järjestämiselle säädettyjen velvoitteiden täyttymisen arvioinnin edellyttämät tiedot siten kuin valtiovarainministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 23 päivänä helmikuuta 2007 ja on voimassa vuoden 2012 loppuun.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, 5 §:ää sovelletaan ja valtioneuvoston 5 a §:n nojalla määräämät yhteistoimintavelvoitteet ovat voimassa vuoden 2014 loppuun. Lisäksi valtioneuvosto voi vuoden 2014 loppuun mennessä päättää muuttaa määräämäänsä yhteistoimintavelvoitetta sekä velvoittaa kunta yhteistoimintaan siten kuin 5, 5 a ja 5 b §:ssä säädetään. Valtioneuvosto voi kuitenkin velvoittaa kunnan yhteistoimintaan vain, jos kunta on päättänyt 5 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoi-

tamisesta toisin kuin mitä se on ilmoittanut valtioneuvostolle 5 b §:n 4 momentin perusteella eikä kunnan päätös täytä, mitä säädetään 5 §:ssä tehtävien hoitamisesta.

Mitä tämän lain 5 §:n 3 momentissa säädetään sosiaalihuollon tehtävien hoitamisesta kunnissa ja yhteistoiminta-alueella, sovelletaan sosiaalihuollon tehtävien hoitamiseen vuoden 2015 alusta lukien. Kunta voi hakea valtioneuvostolta oikeutta poiketa sosiaalihuollon tehtävien siirtovelvoitteesta siten kuin sosiaalihuoltolain (710/1982) 2 a §:ssä säädetään.

Jos 5 ja 6 §:ssä tarkoitettut järjestelyt toteutetaan ennen vuoden 2012 loppua, sovelletaan 13 §:n 3 momentissa tarkoitettua irtisanomissuojaa vuoden 2012 jälkeenkin järjestelyn kohteena olevaan henkilöstöön. Jos yhteistoiminta-alueelle siirretään vuoden 2012 jälkeen 5 §:n 3 momentin mukaisesti sosiaalihuollon tehtäviä, sovelletaan 13 §:n 3 momentissa tarkoitettua irtisanomissuojaa vuoden 2017 loppuun siirrettävissä tehtävissä työskentelevään henkilöstöön kunnissa ja yhteistoiminta-alueilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti sosiaalihuoltolain (710/1982) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 1715/2009, sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 2 a § seuraavasti:

1 luku

Lain soveltamisala

2 §

Tässä laissa tarkoitettuun kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annettua lakia (733/1992), kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009) sekä kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annettua lakia (169/2007), jollei lailla toisin säädetä.

2 a §

Sen estämättä, mitä edellä 2 §:ssä säädetään, valtioneuvosto voi kunnan hakemuksesta päättää, että kunta voi poiketa kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain 5 §:n 3 momentissa ja 15 §:n 3 momentissa säädetystä velvoitteesta siirtää sosiaalihuollon tehtävät yhteistoiminta-alueen hoidettaviksi. Valtioneuvoston päätöksen edellytyksenä on, että:

1) kunnat ovat tehneet päätöksen kuntajakolain (1698/2009) 5 §:n 1 momentin mukaisesta kuntien yhdistymisen suunnittelusta kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain 5 §:n

3 momentissa säädetty edellytykset täyttäväksi uudeksi kunnaksi; tai

2) kunnat ovat päättäneet selvittää kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain 5 §:n 3 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamista yhdessä suuremman asukasmäärän kokonaisuudessa kuin mitä kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain 5 b §:n 1 momentissa tarkoitetuista päätöksistä johtuu; ja

3) edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut rakennjärjestelyt on tarkoitus toteuttaa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2017.

Kuntien on haettava 1 momentissa tarkoitettua poikkeamisoikeutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013. Valtioneuvoston tulee tehdä päätös viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014. Päätös tehdään sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä ja valmistellaan yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2014.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 2011